

T.C.
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 23/11/2022 10:03
Sayı: E-120.07-1117294
7/51383 GK13

Sayı :E-75833232-610-3301394
Konu :Soru Önergeleri

GÜNLÜDÜR
23/11/2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 29.09.2021 tarihli ve 43452547-120.07-881439 sayılı yazınız.

Bakanlığımıza intikal eden, İstanbul Milletvekili Sayın Emine Gülizar EMECAN tarafından tevcih edilen 7/51383 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı Ek'te gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mustafa VARANK
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:C8DA9CAC-0007-426B-BAD1-BFCF8D70D922

Belge Doğrulama Adresi:<https://e-belge.sanayi.gov.tr/>

Mustafa Kemal Mahallesi Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 2151.Cadde No:154 06510 Çankaya /ANKARA

Telefon :2015426

Bilgi İçin: Ayşe Neslihan GÜNDÜZ Uzman

Faks:2016103

e-posta:neslihan.gunduz@sanayi.gov.tr

Ken: sanaviveteknolojiibakanligi strateji@hs01 ken.tr

İnternet adresi: www.sanayi.gov.tr

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN EMİNE GÜLİZAR EMECAN'IN

7/51383 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Antarktika bilimsel araştırmalar, doğal kaynakları, jeopolitik konumu nedeniyle önemli bir kıtadır. 1990'lı yılların başından itibaren de bir grup bilim insanı Türkiye-Antarktika konusunda ne yapabilir şeklinde araştırma yapmaya başlamıştır.

Bu çerçevede;

Soru 1- Türkiye, Antarktika'da danışman ülke olmak için bir çalışma yapmış mıdır? Eğer danışman ülke olmak için bir çalışma yapılmış ise bu çalışmanın detayları neler?

Soru 2- Türk bilim insanlarından Antarktika'ya giden kişi sayısı kaçtır?

Soru 3- Türk bilim insanlarının Antarktika'da yaptıkları araştırmalar ile ilgili yazdıkları kaç uluslararası bilimsel makale vardır?

Soru 4- Antarktika için şimdiye kadar ayrılan bütçe ve yapılan harcama ne kadardır?

Soru 5- Antarktika'da kurulacak olan Türk Üssü'nün hukuki durumu nedir?

CEVAPLAR:

Cevap 1- Ülkemiz, Antarktika'nın geleceği hakkında söz sahibi olma ve Antarktika Antlaşması kapsamında "Danışman Devlet" statüsü kazanma yolunda sağlam ve sürdürülebilir adımlar atmaya devam etmektedir.

Bu konuda öncelikle; devletlerin bilimsel istasyon kurması ve işletmesi sırasında ya da yürütecekleri bilimsel araştırmalar sırasında çevreye zarar verilmemesi için katılım gerektiren "Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolü" 4 Şubat 2017 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda oylanarak, 1 Mayıs 2017 tarihinde Bakanlar Kurulu kararı ile Protokole taraf olunmuştur. Ayrıca, Türk Antarktik Araştırma Seferleri (TAS) kapsamında 2017 yılından bu yana Antarktika kıtasına 5 sefer gerçekleştirilmiş olup kıtada kalıcı bir bilim üssü kurulması yönündeki çalışmalar sürdürülmektedir. İlaveten; "Antarktika Araştırmaları Bilimsel Komitesi" (SCAR)'a 2016'da asösiye, 2021'de tam üye; "Aday Ülkenin İlgili Otoritesinin Ulusal Antarktika Programları Yöneticileri Konseyi" (COMNAP)'a ise 2018'de gözlemci, 2021 yılında tam üye olunmuştur. Ayrıca, Ülkemizin diplomatik temsilcileri aracılığı ile Antarktika Antlaşması kapsamında Danışman Ülkelere işbirliği için teklif sunulmuştur.

2017 yılında gerçekleştirilen Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısı'nda alınan kararla, “*Danışman Ülke*” statüsü elde etmek için bir rehber doküman hazırlanmıştır. Bu karar kapsamında ise Türkiye'nin yol haritası oluşturulmuştur. Ülkemiz; gerek Rehber dokümanda yer alan kriterler ve gerekse diğer kriter ve hükümler bağlamında bugüne kadar önemli mesafe kat etmiştir.

Ülkemizce bahse konu kriterlerle ilgili olarak gerçekleştirilen çalışmaların ana hatlarını özet olarak vermek gerekirse, örneğin; bilim insanlarımız tarafından yapılan yayınlar düzenli olarak TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Kutup Araştırmaları Enstitüsü'nün (MAM KARE) sayfasında yayınlanmaktadır. Ayrıca, Türkiye Kutup Veri Merkezi'nin kurulum çalışmaları TÜBİTAK MAM KARE ve TÜBİTAK Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) ortaklığında sürdürülmektedir. Antarktika Araştırmaları Bilimsel Komitesi (SCAR) ve Güney Okyanusu Gözlem Sistemi (SOOS) çatısı altındaki araştırma gruplarına Türk araştırmacıların katılımı ve görev alması teşvik edilmektedir. Bunun yanı sıra Türkiye; geçici kamp yerleşkesi ve uzun süreli gözlem istasyonları için “*İlk Çevresel Etki Değerlendirme*” (IEE) raporlarını hazırlayıp Antarktika Andlaşması ülkelerine sunmuştur. Kalıcı bilim üssü ile ilgili “*Kapsamlı Çevresel Etki Değerlendirme*” (CEE) raporu da bu ülkelere sunulmuş ve olumlu görüşleri ile onaylanmıştır. Belarus, Bulgaristan, Ukrayna, Kore, Çek Cumhuriyeti, Japonya ile Antarktika'da işbirliğine yönelik mutabakat zabıtları imzalanmış olup diğer ülkelerle işbirliği görüşmeleri sürdürülmektedir. 2017'den bugüne kadar 20 Türk bilim insanı yabancı ülkelere ait bilim üsleri ve seferlerinde görev almıştır. Hâlihazırda, bu alandaki uzun vadeli bilimsel hedeflerimizi ve araştırma planlarını detaylandıran Ulusal Kutup Bilim Programı yürütülmekte olup 2023-2035 Bilim Programı ve Stratejisi hazırlıklarına devam edilmektedir.

Cevap 2- Ulusal Antarktika Bilim Seferleri, 2017 yılından beri Ulusal Kutup Bilim Programı kapsamında düzenlenmektedir. Seferler için TÜBİTAK ile birlikte proje çağrıları açılmaktadır. Bu çağrılarda hakem değerlendirmeleri sonucunda desteklenmesine karar verilen projeler kapsamında 2017 yılından bugüne 75 bilim insanı ve lojistik personel (*doktor, çevre zabiti vb.*) kıtaya gitmiştir. Bununla birlikte; ikili işbirliği yapılan ülkeler ile bilim insanları da, karşılıklı olarak iki ülke seferlerine iştirak etmektedir. Bu kapsamda 9 yabancı Bilim insanı Ulusal seferlerimize dahil olmuştur. Ayrıca, 6 ülke ile Antarktika'da işbirliğine yönelik mutabakat zabıtları imzalanarak karşılıklı bilimsel ve lojistik işbirliğini arttırmak üzere çalışmalar yürütülmektedir.

Cevap 3- 2017 ilk Ulusal Antarktika Bilim Seferinden bugüne, yani son dört yılı kapsayan kısa zaman aralığı içerisinde toplam 71 makale yayınlanmıştır. Makalelerimizin yanında, lisansüstü tez çalışmaları da devam etmektedir. Bu bağlamda 2017 yılından bu güne 30 adet tez üretilmiştir.

Cevap 4- 2017 yılından başlamak üzere 2021 yılı sonuna kadar projeye aktarılan ödenek 85.6 milyon TL'dir. Harcama kalemleri arasında; Antarktika bilim seferlerinin lojistik ihtiyaçlarının karşılanması (*gemi kiralama, kargo, uçak biletleri, gümrükleme vb.*), bilimsel araştırma projesi destekleri (*TÜBİTAK Araştırma Destek Programları Başkanlığı üzerinden*) ve Türkiye'nin kutup konularında uluslararası temsili harcamaları (*ATCM, SCAR, COMNAP toplantıları üyelikleri*) gibi unsurlar bulunmaktadır. Diğer harcama kalemleri ise; toplumda farkındalık oluşturmaya yönelik eğitim çalışmaları, sefer katılımcı eğitimleri, sigorta ücretleri, haberleşme

hizmetleri, bilim insanlarının yabancı ülke üslerinde araştırma yapmaya yönelik konaklama masrafları ve bilimsel çalıştaylar ile ilgilidir.

Diğer taraftan; TÜBİTAK'ın "1001-Kutup Çağrısı" kapsamında toplam 6,35 milyon TL bütçe ile 27 proje, "Kutup İkili İşbirliği Çağrıları" kapsamında ise toplam 829 bin TL bütçe ile 5 proje desteklenmiştir. Ayrıca, 2011 yılından bu yana Arktik, Antarktika ve Buzullar alanlarında çalışan 21 bilim insanımıza 1,1 Milyon TL (2021 yılı sabit fiyatları ile) ile destek olunmuştur. 2020 yılında ise "Lise Öğrencileri Kutup Araştırma Projeleri Yarışması" başlatılmış ve bu yarışmaya 1226 öğrencimiz 763 proje ile başvuru yapmıştır. Yarışma kapsamında 2021 yılı için 255 bin TL harcanmıştır.

Cevap 5- Antarktika'nın Horseshoe Adası'nda kurulması planlanan bilimsel araştırma istasyonu ile ilgili ön tasarım çalışmaları tamamlanmıştır. Ayrıca; Türkiye'nin "*Antarktika Bilimsel Araştırma Üssü Kapsamlı Çevresel Değerlendirme Raporu Taslağı*", 43. Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısı (ATCM) kapsamında oybirliği ile kabul edilmiştir. Şimdi, yorum ve görüşler kapsamında nihai rapor hazırlandıktan sonra belirtilen bölgede bir araştırma istasyonu inşa edebilmek için uluslararası gereklilikler sağlanmış olacaktır. Bununla birlikte; Antarktika Andlaşması hükümleri doğrultusunda kıta üzerinde hiçbir ülkenin hak sahipliği iddiası tanınmadığı için, burada hukuki olarak ülkemizin bir toprak mülkiyeti söz konusu değildir.